

ČLOVĚK HLEDÁ ČLOVĚKA

Nadace Teresy Mazové

NAJDI SVŮJ SMĚR

Tomáš Kahan, ředitel dětského domova ve Frýdlantu

3 X 3 OTÁZEK A ODPOVĚDÍ

Rozhovor s Tomášem Kahanem ředitelem dětského domova ve Frýdlantu

Hostem tradiční rubriky rozvorů je tentokrát ředitel dětského domova ve Frýdlantu – Tomáš Kahan.

V poslední době je často diskutovaná otázka deinstitucionalizace dětských domovů, zaměření na práci s biologickou rodinou a větší podpora pěstounů. V čem vy vidíte hlavní příčinu toho, že v České republice je v zařízeních ústavní péče až 8 tisíc dětí a jsme v tomto na předním místě v Evropě.

Určitě velkou roli hraje tradice, vlastně od 2. světové války v rámci komunistického kolektivního pojetí výchovy vznikalo velké množství domovů, hodně o tom psal pan profesor Matějček. Tyto domovy prošly v posledních letech určitými změnami, např. směrem k „bytovému“ charakteru, (často se používá termín rodinná skupina, já se domnívám, že tento termín není příliš šťastný), zmenšil se počet dětí na jednoho pracovníka, zásadně se zlepšilo materiální vybavení domovů, a také ve velké míře přístup k dětem a odbornost pedagogů. Podstata problému však zůstává stejná – řešení problému v rodině odebráním dítěte bez další práce s rodinou. Je otázka, kolik toho současní sociální pracovníci obecních a městských úřadů mohou stihnout vzhledem ke svým personálním a legislativním možnostem. V důsledku toho a také absence návazné péče je i často intenzivní práce s dětmi víceméně k ničemu. Děti se vrátí do prostředí, které je na tom i hůře než bylo před jejich odebráním z rodiny. No a samozřejmě, také chybí alterna-

tiva – pěstounská péče ve formě jak ji u nás známe, alternativou není.

Samozřejmě není cílem ani možné ze dne na den zrušit dětské domovy a všechny děti umístit do náhradní rodinné péče. Je to otázka dlouhodobého řešení především ve spolupráci se státní správou. Co byste sám doporučil jako důležité kroky vedoucí ke zlepšení systému péče o ohrožené děti?

Určitě často zmiňované posílení přímé práce s rodinou. Ta by měla být nastavena individuálně podle skutečné situace v terénu, za účasti nejen sociálních pracovníků, ale celého širšího týmu (s psychologem, terapeutem), zapojením místní komunity do řešení problémů. Změna by se měla dotknout i dětských domovů – domnívám se, že právě ty by se mohly stát alternativou k profesionální pěstounské péči, jakýmsi centrem socio-terapie. Jejich činnost by se rozšířila především na podporu rodinám, u kterých již byly nějaké problémy diagnostikovány, ale nemuselo by dojít ještě k odebrání dětí. Podpora může být různá – od ambulantní péče, přes krátkodobé pobyty v zařízení, společně „rodinné kempy“ po práci přímo v rodině. Dlouhodobá péče v dětských domovech je často zbytečná, v budoucnu by se měla přesunout v budoucnu určitě do působnosti profesionálních pěstounů. Na druhou stranu – vždy tu bude určitá skupina dětí, pro něž ústavní, institucionální péče bude jednou možnou alternativou. Mám na mysli především děti se závažnými poruchami chování. A definitivně

bychom se měli oprostit od velkých zařízení. To všechno se neobejde samozřejmě bez vzdělávání soudců, sociálních pracovníků, zaměstnanců dětských domovů, budoucích profesionálních pěstounů (!). A důležité bude zapojení širší komunity, včetně převzetí odpovědnosti za tuto oblast (města, obce, školy, občanská sdružení atd.).

A jako jeden z nejtěžších kroků vidím komunikaci směrem k veřejnosti, médiím, odborníkům, rodinám. Tak abychom se dokázali oprostit od pocitu ohrožení a vědomí toho že právě my to děláme nejlépe. Uprostřed všeho máme všichni jeden společný zájem – dítě.

Váš dětský domov realizuje některé inovativní programy, z části se vám daří získávat i podporu z fondů EU. Které z těchto programů byste doporučil k realizaci i v jiných dětských domovech?

Společně s dalšími domovy v Libereckém kraji jsme jako partner a částečně realizátor v loňském roce uskutečnili dlouhodobý projekt ze SROPu (14 měsíců) zaměřený na podporu dospívajících, které čekal v dohledné době odchod z ústavní péče. Snažili jsme se zvýšit jejich kompetence především v sociální oblasti tak, aby lépe komunikovali, poznali sami sebe a své možnosti, uměli plánovat a zvládat krize a zátěžové situace. Součástí dále byly různé bloky z oblasti prevence sociálně patologických jevů, nácviku a výuka základních počítačových dovedností.

Letos realizujeme projekt z OP RLZ, jehož podstatou je práce speciálního pedagoga s dětmi, které mají specifické poruchy učení, logopedické poruchy,

mají syndrom ADHD případně jinou individuální vzdělávací potřebu. Cílem je zvýšit školní úspěšnost již u mladších dětí. Součástí jsou i vzdělávací semináře pro pedagogy, supervize a další aktivity.

Již třetím rokem realizujeme s mateřským centrem Mateřidouška z Hejnic úspěšné projekty zaměřené na podporu menších dětí. Jejich podstatou projektů je setkávání rodin z centra a „bytových“ skupin z domova o víkendech, jezdíme na společné pobyty – lyžovat a na indiánský tábor. Náplně setkání jsou různé – od pobytů v přírodě, ekologie, přes sport a výtvarnou výchovu až po dobročinnou činnost či tematické besedy pro rodiče, vychovatele a veřejnost. Hlavním cílem je vždy trávit čas dohromady, v jehož rámci si všechny naše děti společně hrají a především ty z domova mají možnost poznat, jak fungují vztahy v „dobrých“ rodinách v přirozených situacích.

Významné místo má u nás i projekt Nadace Terezy Maxové „Pod Křídly ČSA“, jehož hlav-

ni aktivitou je motivační, neformální výuka anglického jazyka. Motivační proto, že děti se díky úspěchu v angličtině i lépe učí v ostatních předmětech a lépe komunikují.

Víceméně na koleně realizujeme projekt cvičného bytu, který obývá již zletilé dítě (které ovšem stále dochází do školy a je v domově na základě dohody o dobrovolném pobytu). Tento mladý člověk si sám hospodáří s penězi, musí se o všechno postarat sám. Do domova dochází na radu, popovídat si jak hospodáří a tyto návštěvy také fungují jako kontrolní mechanismus ve vztahu ke škole. V rámci tohoto projektu sice máme peníze na položky jako je úhrada nájmu a částečné vybavení, řidičské průkazy, ale chybí peníze na personální zabezpečení, přičemž rádi bychom tento pro nás významný projekt rozšířili o další byty.

KALENDRÁRIUM

- **22. ledna** / pořádáme v Haviřově v pořadí již druhou případovou konferenci „Možnosti individuálního plánování pro mladistvé odcházející z ústavní výchovy.“ Bližší informace na www.clovekhledacloveka.cz
- **28. – 29. ledna** / se v Poděbradech koná školení pro experty v projektu Vstup do života
- **8. – 10. února** / se v Poděbradech koná školení pro pedagogy v projektu Pod křídly ČSA
- **17. – 20. dubna** / prožitkový kurs pro klienty v rámci projektu Pod křídly ČSA
- **22. – 23. května** / Mezinárodní konference „Inovativní přístupy v práci s ohroženými dětmi“
- **19. – 20. června** / Slavnostní zakončení 3. ročníku projektu pod křídly ČSA

■ ■ ■ PŘÍPADOVÁ KONFERENCE

Možnosti individuálního plánování pro mladistvé odcházející z ústavní výchovy

Rozhodli jsme se v budoucnu realizovat cyklus regionálních případových konferencí, které vnímáme jako příklad efektivní cesty k nalezení řešení např. problémů, které zažívají děti při odchodu z dětského domova do samostatného života.

Ve dnech 5. října se v jednacím sále zastupitelstva Plzeňského kraje uskutečnila první přípa-

dová konference s názvem „Možnosti individuálního plánování pro mladistvé odcházející z ústavní výchovy“. Hlavním pořadatelem konference, která je součástí projektu Vstup do života, bylo Člověk hledá člověka, o.s. Jejím cílem bylo představit inovativní metodu individuální práce s klienty, kterou je tzv. případová konference, a to se zaměřením na plá-

nování postupu práce s klientem. Pozvání na ni přijali představitelé krajských a městských úřadů a jejich příslušných odborů, dětských domovů, sociální pracovníci, kurátoři, pracovníci neziskových organizací a odborníci na danou problematiku. Celkem se zúčastnilo 76 lidí. Možnosti plánování byly představeny na konkrétních případech klientů, kteří v brzké době budou odcházet z ústavní výchovy.

První část byla uzavřená, neboť na ní byl přítomen sám klient. Na tuto dopolední část byli k aktivní účasti přizváni odborníci z regionu, kteří by mu mohli být v jeho situaci nápomocni. Účastníci dopolední části měli prostor k vyjádření svého názoru na klientovy potřeby a zdroje jejich naplnění. Po diskusi, na níž se podíleli jak přítomní odborníci, tak samotný klient, byla shrnuta doporučení využitelná při konstrukci individuálního plánu klienta na období po opuštění ústavu.

V odpolední části, která byla veřejná, byla Doc. Matouškem nastíněna teoretická východiska a metodika vedení případových konferencí, na kterých se tvoří individuální plány. Poté byly prezentovány další tři případy klientů ze dvou dětských domovů a z jedné neziskové organizace. Tyto případy byly diskutovány s účastníky konference, kteří zkusili společně určit potřeby klientů, popsat příležitosti k jejich naplňování a zhodnotit rizika dalšího vývoje.

Shrnutí z konference je k dispozici ke stažení na www.clovekhledacloveka.cz

Prof. Kevin Browne na konferenci v Praze

Autor výzkumu, který ukázal, že Česká republika je na 1. místě

v Evropě v počtu dětí umisťovaných do ústavní výchovy.

V dnech 8. a 9. listopadu proběhla konference s názvem „Děti mezi ústavní výchovou a rodinou.“ Organizátory konference bylo Člověk hledá člověka, o.s., Katedra sociální práce FF UK a Nadace Terezy Maxové. První den konference se konal v Obecním domě, druhý den proběhl v prostorách Katedry sociální práce FF UK v Jinonicích a byl mj. určen také studentům oboru sociální práce.

Hlavními hosty byli Kevin Browne z Univerzity v Liverpoolu, přední odborník na problematiku ohrožených dětí a Georgette Mulheir, ředitelka organizace Children's High Level Group. Program konference poukázal na fakt, že Česká republika je na 1. místě v Evropě v počtu dětí ve věku do 3 let umisťovaných do ústavní péče a na nedostatečné legislativní řešení této situace v naší republice.

Cílem konference bylo vytvořit platformu pro diskusi a ukázkou dobrých praxí v pomoci ohroženým rodinám a tím přispět ke snaze

minimalizovat počty dětí v ústavní péči. Kevin Browne a Georgette Mulheir představili progresivní metody urychlující proces reformy systému ochrany dětí zaměřené na zavedení podpůrného systému pro rodiny, pěstounskou péči a deinstitucionalizaci.

Zároveň Browne informoval o výsledcích dlouhodobého výzkumu (zveřejněn v roce 2005), kdy se Česká republika ocitla na 1. místě (ze 33 sledovaných zemí) v počtu dětí do 3 let umístěných do ústavní výchovy. Velmi důležitou částí konference bylo představení tzv. programu deseti kroků, který je zaměřen na prevenci umístění dětí mladších pěti let do ústavních institucí (bez ohledu na to, zda-li jsou postižené či nikoli).

V rámci konference vystoupil i zástupce Oddělení sociálně právní ochrany dětí na MPSV ČR Daniel Hovorka, který mj. shrnul stávající situaci ústavní výchovy v ČR a Anna Šabatová, bývalá zástupkyně ombudsmána. Obě

tyto oblasti jsou v naší republice zatím stále minimálně podporované, přestože došlo k novelizaci zákona o sociálně právní ochraně dítěte z roku 1999. Vedle toho konference představila některé inovativní programy poskytované domácími organizacemi Střep o.s. (Věra Bechyňová), Triada, o.s. (Eva Rotreklová), Vzájemné soužití o.s. (Sri Kumar Viswanathan) a Člověk hledá člověka o.s. (Hana Pazlarová). ■

DOPORUČENÉ INTERNETOVÉ ADRESY:

WHO Collaborating Centre for Child Care and Protection
<http://psg275.bham.ac.uk>

EU Daphne Project
<http://www.daphne-toolkit.org>

Sborník konference ke stažení na www.clovekhledacloveka.cz

VZDĚLÁVÁNÍ

Pod křídly ČSA

Vzdělávací projekt Pod křídly ČSA probíhá již třetím rokem. Občanské sdružení Člověk hledá člověka ho v tomto školním roce poprvé realizuje jako partner Nadace Terezy Maxové, pod jejíž hlavičkou projekt dlouhodobě funguje.

V rámci projektu dochází do 7 dětských domo-

vů dvakrát týdně jazykový lektor a učí děti angličtinu prožitkovou metodou. Projekt má zároveň terapeutický charakter, osobnost pedagoga je pro děti motivující a celková metodika

projektu si klade za cíl zvyšovat dětem sebevědomí, cílevědomost a komunikační dovednosti. Školní rok byl tradičně zahájen prožitkovým víkendovým kursem v Jesenici u Rakovníka. Sešly se všechny děti účastné v projektu, dále vychovatelé a pedagogové. Kurs vždy předchází pravidelné výuce. Letos poprvé se bude opakovat i na jaře. Všechny mimořádné projektové akce pojí s výukou vždy stejné téma. Letos se děti skrze angličtinu věnují tématu zaměstnání či zaměstnatelnosti, „jak hledat práci,“ jak najít své místo na trhu práce, zkrátka „HOW TO GET A JOB“.

Možnosti individuálního plánování pro mladistvé odcházející z ústavní výchovy

22. ledna 2008 • HAVÍŘOV

PŘÍPADOVÁ KONFERENCE

Člověk hledá člověka, o.s. si Vás dovoluje srdečně pozvat na případovou konferenci

MOŽNOSTI INDIVIDUÁLNÍHO PLÁNOVÁNÍ PRO MLADISTVÉ ODCHÁZEJÍCÍ Z ÚSTAVNÍ VÝCHOVY

22. LEDNA 2008, 9 HODIN

Hotelová škola a Obchodní akademie Havířov s.r.o, Tajovského 2 736 01 Havířov – Podlesí, přednáškový sál

Záštitu nad konferencí převzala náměstkyně hejtmana Moravskoslezského kraje pro školství PhDr. Jaroslava Wenigerová.

Děti potřebují rodinu

Inovativní přístupy v práci s ohroženými rodinami

22. – 23. 5. 2008 • PRAHA

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE

Nadace Terezy Maxové, Člověk hledá člověka, o.s. a Katedra sociální práce FF UK si vás dovoluji pozvat na konferenci s mezinárodní účastí

DĚTI POTŘEBUJÍ RODINU Inovativní přístupy v práci s ohroženými rodinami

22. – 23. 5. 2008

Areál Univerzity Karlovy Jinonice (U Kříže 8, 158 00 Praha 5 – Jinonice)

Záštitu nad konferencí převzal RNDr. Petr Nečas, místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí ČR.

Bližší informace na www.clovekhledacloveka.cz

LIDÉ V PROJEKTU

Mgr. Halina Himmelová – vedoucí projektu Najdi svůj směr, -hh-
Doc. PhDr. Oldřich Matoušek – odborný poradce, -om-
Mgr. Hana Pazlarová – odborný garant, -hp-

Marie Janoušková, M.A. – zahraniční spolupráce, -mj-
Bc. Tomáš Chmelař – koordinátor expertů, -tch-
Bc. Martina Břeňová – manager výstupů, -mb-

Bc. Ida Šafratová – vedoucí projektu Vstup do života, -iš-
Kateřina Tomková – projektová asistentka

KONTAKTY

Projekt „Najdi svůj směr“ Nadace Terezy Maxové je administrován jedním z partnerů projektu – občanským sdružením Člověk hledá člověka.

ČLOVĚK HLEDÁ ČLOVĚKA, o.s.

Klimentská 1 • 110 00 Praha 1 • tel.: 226 222 057 • gsm: 774 232 346
e-mail: info@clovekhledacloveka.cz • www.nadacetm-equal.cz • www.nadacetm.cz • www.clovekhledacloveka.cz

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem EU a rozpočtem České republiky.

